

Handläggare: Stina Thörnelöf
Telefon: 08- 508 28 852

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-05-22 p. 17

Remiss av Mälarens Vattenvårdsförbund - förslag till förändringar av förbundets inriktning

Remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 511/2012

Förslag till beslut

1. Avstyrka Stockholms stads medfinansiering av projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner” under återopande av förvaltningens tjänsteutlåtande
2. Tillstyrka höjningen av medlemsavgiften
3. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Ulf Mohlander
Enhetschef

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har från kommunstyrelsen fått en remiss avseende Mälarens vattenvårdsförbunds förslag om ett projekt, ”*Mälaren - en sjö för miljoner*”. Projektet är treårigt med start under 2012 och innebär att förbundet ges en samordnande och stödjande roll i det kommunala åtgärdsarbetet för Mälaren.

Total kostnad för projektet beräknas till 8,4 miljoner kronor. Av dessa har 4,3 miljoner sökts från Havs- och vattenmyndigheten. Vid vattenvårdsförbundets årsstämma den 26 april 2012 framkom dock att förbundet fått avslag på sin ansökan vilket innebär att förutsättningarna för projektets genomförande har

förändrats. Kommunernas kostnader för projektet föreslås utgå ifrån hur många invånare respektive kommun har inom Mälarens avrinningsområde. Årskostnad för Stockholms stad skulle därmed bli 460 051 kronor dvs. knappt en fjärdedel som är tänkt att finansieras av kommunerna.

Projektet är angeläget men förvaltningen anser att projektbeskrivningen inte är tillräckligt konkret. Förbundet måste förtydliga både förslagen till aktiviteter och budget för att det ska vara möjligt att ta ställning till stadens medverkan. Förslaget till kostnadsfördelningen bör även ses över med tanke på att Stockholm har en förhållandevis liten andel mark i avrinningsområdets östra del. Förvaltningen föreslår också att samarbetet mellan Mälarens vattenvårdsförbund och Svealands Kustvattenvårdsförbund förstärks.

Remissen innehåller information om höjda medlemsavgifter från och med 2012. För Stockholms stad innebär det en höjning från 40 000 kronor/år till 64 500 kronor/år. Förvaltningen har inget att erinra mot höjningen, som beslutades på årsstämman den 26 april 2012.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått rubricerad remiss från kommunstyrelsen för svar senast 23 maj 2012. Övriga remissinstanser inom staden är Stockholm Vatten och stadsledningskontoret.

Remissen avser ett förslag till projekt från Mälarens vattenvårdsförbund, ”*Mälaren - en sjö för miljoner*”, som innebär att förbundet ges en samordnande och stödjande roll i det kommunala åtgärdsarbetet för Mälaren under tiden 2012-2014. Förslaget har skickats ut för synpunkter till förbundets 49 befintliga medlemmar och till de 24 kommuner inom Mälarens tillrinningsområde som idag inte är medlemmar.

Remissen innehåller även information om höjda medlemsavgifter från och med 2012. Denna fråga har dock avgjorts på årsstämman den 26 april 2012 dvs. innan svaret på remissen ska ha inkommit till kommunstyrelsen.

Mälarens vattenvårdsförbund

Mälarens vattenvårdsförbund bildades år 1998 i syfte att få en bred samverkan kring miljöövervakning av Mälaren och förbättra samverkan kring de olika anspråken som finns på vattenområdet. Sedan förbundet bildades har fokus legat på miljöövervakning och undersökningar i Mälaren för att mäta vattenkvaliteten. Undersökningarna har samfinansierats genom medlemsavgifter till förbundet.

Alla 22 kommuner som gränsar till Mälaren är medlemmar, likaså länsstyrelserna och landstingen i Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län, fyra företag som utnyttjar Mälaren som recipient för avloppsvatten samt Stockholm Vatten AB och Norrvatten, som använder Mälarens vatten för dricksvattenproduktion. Bland de övriga medlemmar ingår fem vattenvårdsförbund vars åar mynnar i Mälaren, Yrkesfiskarna, Sjöfartsverket och Lantbrukarnas Riksförbund.

Förbundets styrelse består av fem representanter för kommunerna, fyra för länsstyrelserna, två för industrin samt en vardera för landstingen, fiskets och jordbrukets intressesammanslutningar och för sjöfarten. Stockholm Vatten AB ingår i styrelsen i sin roll som dricksvattenproducent.

Utöver Stockholm Vatten AB har Stockholms stad inte haft någon representant i förbundets styrelse. Stockholms stads roll i förbundet har därför varit begränsad men från och med 2012 ingår miljöförvaltningen i förbundets projektgrupp som bereder ärenden till styrelsen.

Behov av ökade insatser för Mälaren

Anspråken på Mälaren är många och i flera fall motstridiga. Sjön försörjer cirka 2,5 miljoner människor med dricksvatten, varav omkring 1,5 miljoner bor i Storstockholmsområdet. Det gör Mälaren till den vattentäkt som försörjer flest människor i Sverige med dricksvatten. Samtidigt är Mälaren recipient för dagvatten och avloppsvatten från städer och industrier som ligger inom det 226 kvadratmil stora tillrinningsområdet. Skyddet av dricksvattenförsörjningen är så strategiskt viktig i regionen att länsstyrelsen i Stockholms län 2008 beslutade om inrättande av vattenskyddsområde i Östra Mälaren för ett utökat skydd av ytvattentäkterna vid Norsborg, Görväln samt Lovö och Skytteholm. Vattenskyddsområdet består av fyra vattentäktszoner vid respektive vattenverk samt en primär och en sekundär skyddszon.

Mälarens omfattas av EU:s vattendirektiv och är idag indelad i nio vattenförekomster. Bara tre har god ekologisk status varav två, Mälaren-Görväln och Mälaren-Stockholm (tidigare benämnd Mälaren-Rödstensfjärden), berör Stockholms stad. Den främsta orsaken till att delar av Mälaren inte uppnår god ekologisk status är övergödning. De norra och västra delarna samt många vikar är mer eller mindre påverkade av näringsämnen från jordbruk, enskilda avlopp, tätorter och båttrafik. Tre av Mälarens vattenförekomster uppnår inte god kemisk

status varav en är Mälaren-Stockholm där miljö kvalitetsnormen för tributyltennföreningar (TBT) inte uppnås.

Projektet "Mälaren – en sjö för miljoner"

Kommunerna har ett stort ansvar för att god status enligt EU:s vattendirektiv ska uppnås till år 2021 i vattenförekomster/fjärdar som idag inte har god status. Syftet med det föreslagna projektet "Mälaren – en sjö för miljoner" är att underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete inom Mälarens avrinningsområde.

Mälarens vattenvårdsförbund vill få en samordnande roll i detta arbete, vilket skulle innebära en utveckling och delvis ändring av förbundets arbete.

Det föreslagna projektet är treårigt med start under 2012. Det första året förankras projektet i kommunerna och en precisering görs av vilka åtgärder som bör genomföras. De nästkommande två åren ska åtgärder påbörjas/genomföras. Sannolikt behöver flera av de gemensamma åtgärdsprojekten löpa vidare efter år 2014.

Total kostnad för projektet beräknas till 8,4 miljoner kronor. Av dessa har 4,3 miljoner sökts från Havs- och vattenmyndigheten. Resterande del, 4,1 miljoner, finansieras dels av Mälarens vattenvårdsförbund och dels av kommuner inom Mälarens avrinningsområde. Kostnaderna för kommunerna utgår ifrån hur många invånare de har inom Mälarens avrinningsområde. Enligt förslaget behöver en krona per invånare begäras in från alla kommuner under 2013 och 2014 för att projektet ska kunna genomföras. Årskostnad för Stockholms stad, beräknad med utgångspunkt från bosatta inom avrinningsområdet år 2009, blir enligt förslaget 460 051 kronor.

Förvaltningens synpunkter

Att skydda Mälarens vatten är, med tanke på den växande regionens långsiktiga vattenförsörjning, mycket viktig. Det är även betydelsefullt att kommuner inom hela Mälarens avrinningsområde samverkar kring åtgärder för att Mälaren ska uppnå god vattenstatus. Förvaltningen är därför positiv till att Mälarens vattenvårdsförbund har ambitioner att fungera som stöd för kommuner och andra intressenter i arbetet med att förbättra Mälarens vattenkvalitet.

Projektet "Mälaren – en sjö för miljoner" är visserligen angeläget men förvaltningen anser att projektbeskrivningen inte är tillräckligt konkret för att Stockholms stad ska kunna bidra med 920 000 kronor under en tvåårsperiod. Projektet förutsätter dessutom delfinansiering från Havs- och vattenmyndigheten med 4,3 miljoner kronor. Vid årsstämman den 26 april meddelades att förbundet har fått avslag på sin ansökan. Det innebär att det i praktiken inte längre finns

förutsättningar för att projektet ska kunna starta 2012. Det är ännu oklart om vattenvårdsförbundet avser att gå vidare med projektidén.

Förvaltningen föreslår att Mälarens vattenvårdsförbund, efter genomgående bearbetning och förtydligande av både aktiviteter och budget, återkommer med ett mer realistisk förslag som de olika intressenterna kan ta ställning till.

Förutsättningarna för att staden ska bidra med medel ökar också om arbetet inriktas på tydliga fokusområden som är kopplade till vattenförvaltningen, bland annat åtgärder för att minska påverkan från dagvatten i urbana miljöer.

Eftersom fördelningen av kostnaderna bygger på antal bosatta inom Mälarens avrinningsområde innebär det nuvarande förslaget att Stockholm stad skulle bidra med knappt en fjärdedel av budgeten som behöver finansieras av kommunerna. Med tanke på att Stockholm har en förhållandevis liten andel mark i avrinningsområdets östra del och att åtgärder framför allt behöver inriktas mot övergödning i de norra och västra delarna av Mälaren menar förvaltningen att även förslaget till kostnadsfördelningen bör ses över i ett reviderat projektförslag.

I det här sammanhanget vill förvaltningen även påpeka att Mälaren är den största enskilda leverantören av vatten till kustvattnet utanför Stockholm. Konsekvenser av beslut och åtgärder som tas uppströms påverkar vattnet i skärgårdsområdet. Utöver ett ökat samarbete med fler kommuner inom Mälarens avrinningsområde förslår därför förvaltningen att samarbetet mellan Mälarens vattenvårdsförbund och Svealands Kustvattenvårdsförbund förstärks. En samordning av t ex mätdata-baser, emissionsdatabaser och flödesmodeller av olika ämnen skulle underlätta genomförandet av målen som anges i EU:s vattendirektiv.

Höjda medlemsavgifter

Medlemsavgifterna i förbundet har varit oförändrade sedan bildandet 1998. Höjningarna av avgifterna motiveras av att kostnaderna för miljöövervakning ökat och att tjänsten som sekreterare i förbundet behöver utökas från 30 % till en heltidstjänst. För Stockholms stad del innebär det en höjning från 40 000 kronor/år till 64 500 kronor/år från och med 2012. Avgiftshöjningen beslutades på årsstämman den 26 april 2012. Även om höjningen av medlemsavgifterna borde ha aviserats tidigare anser förvaltningen att det är en rimlig åtgärd om ambitionen i förbundet ska öka och om den fortsatta verksamheten ska kunna utvecklas till att omfatta mer än enbart miljöövervakning.

Bilagor

1. Informationsbrev till medlemmar i Mälarens vattenvårdsförbund "Mälaren – en sjö för miljoner!"